

Kas Sa teadsid?

- Käo munal on sulasliigi munaga sarnane muster. See aitab linnuvanemad ära petta. Emakägu muneb vaid ühe sulasliigi mustri sarnaseid mune. Käomuna haudumiseks läheb vähem aega kui sulasliigi enda muna haudumiseks.
- Munemiseks sobiva hetke leidmiseks on kägu võimeline valmis muna kuni ööpäev enda munajuhas kandma.
- Konkurendid tuleb kõrvaldada! Äsja koorunud käopoja esimene ülesanne on sulasliigi munade või poegade väljalükkamine pesast. Selleks on tal seljal eriline lohuke, mille peale sätitud muna on hõlpsam pesast välja trügida.
- Kuidas vanalinnud pettusest aru ei saa? Mõned linnuliigid ja isendid on siiski taibukamad ning viskavad võõra muna pesast kohe välja. Teised aga ei taipu ega reageeri ka siis, kui käupoeg nende endi munad või pojad pesast välja kukutab.
- Kukulind hüüab mitmes keeles oma nime, aga mitte paljudes soome-ugri ja mõne teise põhjapoolse rahva keelepruugis. Ka meil on ta peitenimega endelind, kelle nimi tuleb kähinast kukkumise vahel. Inglise keeles on meil kägu *cuckoo*, sakslastel *Kucuck*, ungarlastel *kakukk*, itaallastel *cuculo*, poolakatel *kukulka*, portugallastel *cuco*.

Eesti Ornitoloogiaühing valis
2024. aasta linnuks käo.

Projekti „Aasta lind 2024 – kägu“
toetab SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Foto: Remo Savisaar

Aasta lind 2024 – kägu

Eesti Ornitoloogiaühing
Veski 4, Tartu
eoy@eoy.ee
www.eoy.ee

www.facebook.com/ornitoloogiauyhing

eoy.ee/kagu

Milline kägu välja näeb?

Kägu (*Cuculus canorus*) on keskmise suurusega lind. Tema kaal on 110–130 grammi, keha pikkus nokaotsast kuni sabatipuni 32–34 cm ja tiibade siruulatus 55–60 cm. Käo nokk on hall, nokatüvik, silmarõngas ja jalad aga kollased.

Foto: Michel Lehtmets

Käol on evolutsiooni käigus välja kujunenud väga huvitav mimikri. See tähendab, et väljumisel ja ka lennusiluetilt sarnaneb ta hoopis röövlinnule, meie oludes siis kas väikepistikule või raudkullile.

Raudkull. Foto: Karl Adami

Kägudel esineb nii pruuni kui ka halli vormi. Sealjuures saab kindel olla vaid selles, et ainult kevadel on kõik kohatud pruunid käod emaslinnud. Värvierisusi on palju ning pelgalt visuaalse vaatluse teel on käo sugu juhuslik, kui ta ei häälitse, sageli võimatu määrata.

Kus kägu kohata võib?

Eestis on kägu üldtuntud ja väga levinud liik, keda meie maastikel elab ligikaudu 100 000 isendit. Eestis pesitseb kägu väga erinevat tüüpi hõredamas metsas, kaldavõsastikus, puissoos, aga näiteks ka puisniidul. Laia elupaigavalikut võimaldab tõik, et Läänemere-maade käod munevad väga erinevate sulasliikide pesadesse. Siiski ei pesitse kägu linnades ja mujal tihedama inimasustusega alal ning on suhteliselt väikesearvuline ka tihedas liigendamata metsalaamas. Euroopas arvatakse elavat 12,6–25,8 miljonit kägu, ta on kahaneva arvukusega liik.

Käopoeg karminleevikese pesas. Foto: Liis Keerberg

Kus kägu talve veedab?

Meil elunevate kägude rändeteedest ja talvitusaladest ei ole seni midagi teada. Siiski tänu Briti saartel GPS-saatjatega varustatud kägude rändeteede jälgimisele teame, et vähemalt osa Euroopa populatsioonist veedab talve Sahara kõrbest lõuna pool Kongo jõestiku vihmametsades.

Foto: Raul Vilik

Mida kägu sööb?

Peamiselt toitub kägu putukatest ja liblikate röövikutest. Harvem sööb ta kiile, kilke, mardikaid, ämblikke, tiguseid ning veel harvem puuvilju. Võimalusel rüüstab kägu värvuliste pesi, süües nii mune kui ka väiksemaid poegi.

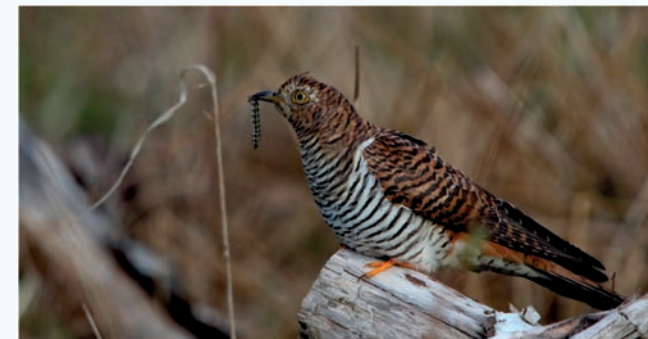
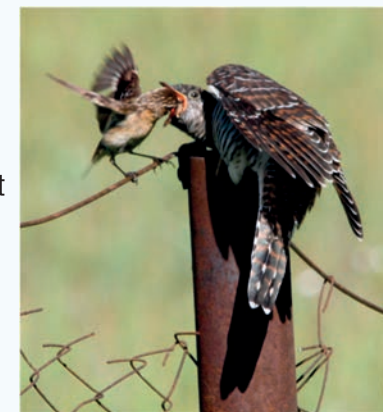

Foto: Raul Vilik

Kas kägu muneb teiste lindude pesadesse?

Jah, kägu on pesaparasit ja muneb oma munad teiste linnuliikide pesadesse. Käo mune on üle kogu levikuareaali leitud peaaegu 300 erineva linnuliigi pesadest, Euroopas 15–20 liigi pesast. Eelistab ta hall-kärbsenäpi, võsaraadi, sookiuru, aed-põõsalinnu ja tiigi-roolinnu pesa, kuid sageli on käo sulasliikideks ka käosulane, punarind, kadakatäks, lepalind, rästas-roolind ja linavästriik.

Käopoeg koorub 11–13 päeva pärast muna munemist ning on kahe nädala pärast kolm korda suurem kui näiteks sama vana tiigi-roolinnu poeg. Pesast lendavad käo pojad välja 17–21 päeva pärast koorumist.

Kadakatäks toidab käopoega. Foto: Urve Malter